

JAARBOEK

VAN HET

KONINKLIJK NEDERLANDSCH GENOOTSCHAP

VOOR

MUNT- EN PENNINGKUNDE

ONDER DE ZINSPREUK

„Concordia res parvae crescunt”

TE

AMSTERDAM

XXIII. 1936.

AMSTERDAM

P. A. HEMERIJCK

(A. T. KLEEREKOOPEK)

1936.

**Aanvullingen op:
Ridderorden,
Eereteekenen, Draagteekens en Penningen
betreffende de Weermacht van Nederland
en Koloniën (1813—heden) ¹⁾.**

VELDTOCHTMEDAILLES.

28. Belooningspenning van Ooltgensplaat, 1813.

In het bezit van de familie van J. VAN PUTTEN, in 1813 Maire van Ooitgensplaat, berust een door dezen gedragen eerepenning van Duquesne, geheel als de onder no. 28 beschreven medaille, maar 27 m.M. in doorsnede, met oog en ring, hangende aan een blauw-wit-geel lint. Het lint is niet origineel, stamt uit later tijd. De medaille is waarschijnlijk een miniatuur van den door den Koning uitgereikten eerepenning, die 40 m.M. groot is, maar niet meer in het bezit der familie is.

**PENNINGEN, VERVAARDIGD TER HERINNERING AAN
MILITAIRE EXPEDITIES, VELDSLAGEN EN
ANDERE FEITEN.**

**179a. Penning met afbeelding van het Waterloo-monument,
1824.**

Eenzijdig, gegoten koperen penning, voorstellende het Waterloo-monument met omschrift: WATERLOO 18 JUN 1815, omgeven door een gearceerden en een gladden verhoogden rand, met oog, 68 m.M. Vergelijk Catalogus Sammlung

¹⁾ Zie *Jaarboek* 1932, blz. 1—196; *Jaarboek* 1933, blz. 46—53; *Jaarboek* 1934, blz. 124—132.

Dr. PAUL JULIUS, Heidelberg, OTTO HELBING Nachf. München
1932, no. 3371.

**PENNINGEN, BETREKKING HEBBENDE OP
MILITAIRE INSTELLINGEN.**

**206a. Penning van den Artillerie Constructie Winkel
te Soerabaia, 1917.**

Voorzijde: Binnen dubbelen cirkel een lauwerkrans, die twee door een Koninklijke kroon gedekte gekruiste vuurmonden omgeeft.

Keerzijde: Op breeden rand ingesneden omschrift: ART - CONST - WINKEL SOERABAIA. Daarbinnen lauwerkrans door een cirkel gescheiden van het opschrift: 5 JULI - 1917.

Brons, 40 m.M.

Tijdens een rondreis van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Oost-Indië, Graaf VAN LIMBURG STURUM, door Oost-Java, vertoefde Z.E. te Soerabaia en bracht op 5 Juli 1917 een bezoek aan den Artillerie Constructie Winkel. Als herinnering hieraan werd de penning in bijzijn van den G.G. op een op den A.C.W. aanwezige pers geslagen. Ook de stempels zijn door graveurs van deze inrichting vervaardigd, terwijl de bronzen schijven voor de penningen eveneens daar gemaakt zijn. Een 100-tal van deze penningen zijn, uitsluitend in brons, geslagen en uitgereikt aan Z.E. den G.G. en diens gevolg en aan de officieren en ambtenaren van den A.C.W. op dien datum in functie. Directeur van den A.C.W. was destijds de luit.-kolonel der artillerie A. VAN DEN BOVENKAMP, die bovenstaande bijzonderheden mij meedeelde.

**HERINNERINGS- EN PRIJSPENNINGEN
VAN REGIMENTEN, KORPSEN, ANDERE MILITAIRE
ONDERDEELLEN EN VEREENIGINGEN.**

**214a. Penning van de 4e Compagnie, 3e Bataillon,
3e Regiment Vestingartillerie, 1914.**

Voorzijde: Koninginnekopje naar P. PANDER. Omschrift:
WILHELMINA KONINGIN.

Keerzijde: Gestyleerde viermaal gebonden eikenkrans, waarbinnen als om- en opschrift: 4 - III - V_G · A · - * - MOBILISATIE - 1914 - VOOR UWE MEDEWERKING - TER VERAANGENAMING - VAN HET VERBLIJF - TE - KRIMPEN ^{A/D} LEK.

Bronz, met oog en ring, 41 m.M. Door Kon. BEGEER.

219a, b, c. Penning voor afstandsmarschen der Grenadiers en Jagers, 1915.

Voorzijde: Twee infanterie-soldaten in veldtenuë naar rechts marcheërend. Links een boom, op den achtergrond een dorpsrand.

Keerzijde: Boven: binnen gestyleerden krans het opschrift: BRIGADE - GRENADIERS - EN JAGERS - 24 UURS MARSCH - 27-28 JULI 1915. Beneden: Het Nederlandsche wapen met schildhouders en bandspreuk.

Verzilverd bronz, met oog en ring, 26 m.M. Door GERRITSEN en VAN KEMPEN.

b. Idem. Opschrift: MOB. 1914-'15 - 47^e BATJ. - L. W. JAGERS OORLOGSMARSCH. 26 m.M.

c. Dezelfde penning, zonder opschrift.

Diverse metalen, met oog en ring, 40 m.M.

230b. Penning door de Gemeente Haarlem aangeboden aan de Schoolcompagnie van den Motordienst bij haar 20-jarig bestaan op 12 Juli 1935.

Voorzijde: Gekroond wapen van de Gemeente Haarlem, met leeuwen als schildhouders en bandspreuk: VICT · VIM · VIRTVS. Het geheel liggende op een ontwortelden boom, aan wiens takken klokken hangen. Langs den rand een cirkel van afwisselend parels en ovalen.

Keerzijde: Binnen een cirkel als boven het gegraveerde opschrift: *Aangeboden - door de - Gemeente Haarlem - aan de - School compagnie - van den - Motordienst - bij haar - 20 jarig bestaan - 12 Juli 1935.*

Zilver verguld, 39 m.M., gevat in een verguld zilveren bewerkten rand, 7 m.M. breed.

Gegraveerde stempels van RICHARD THÜRER te Utrecht naar een ontwerp van E. VOET JR. De fraai bewerkte gevlochten rand is vervaardigd op de ateliers van W. VOET & ZONEN te Haarlem.

230c. Plaquette van den Motordienst, 1935.

Ter gelegenheid van het 20-jarig jubileum werd als prijs voor een sterrit door den Commandant van den Motordienst aangeboden een Plaquette: 8-hoekig, eenzijdig, verzilverd metaal, waarin geslagen een motorrad, waarbinnen het wapen van Haarlem. Om het rad het omschrift: MOTORDIENST · 1915 - 12 JULI - 1935.

50 m.M. Door Kon. BEGEER.

Bij schrijven van den opperbevelhebber van Land- en Zeemacht d.d. 5 Juli 1915 werd den commandant van het Veldleger bericht, dat met ingang van 12 Juli d.o.v. te Delft zou worden opgericht en gelegerd de Depôtafdeeling van den Autotreindienst. Dit was het stamkorps van den motordienst. Den 6 Juni 1916 werd de naam veranderd in Depôtafdeeling van den Motordienst. Door de demobilisatie in 1918 werd de afdeeling ingekrompen en den 20 Augustus 1921 de naam veranderd in Schoolcompagnie van den Motordienst. In September 1922 werd deze naar Haarlem overgebracht. Met ingang van 1 Januari 1936 is zij uitgebreid tot het Korps Motordienst.

233a. Gouverneursmedaille der Koninklijke Militaire Academie, 1935.

Voorzijde: Het kasteel van Breda, waarboven rechts in het veld het wapen van Nassau-Vianden. Beneden in schrijffletters: KASTEEL VAN BREDA.

Op verhoogden rand het omschrift: GOUVERNEUR KONINKLIJKE MILITAIRE ACADEMIE.

Keerzijde: Veld, boven omgeven door een gestyleerden

lauwerkrans, onder begrensd door de afsnede, waarin het wapen der Nederlanden met schildhouders en bandspreuk.

Brons, 60 m.M. Door GERRITSEN en VAN KEMPEN.

De voorzijde stelt voor het Kasteel van Breda, zooals de Koning-Stadhouder WILLEM III dit in het tijdvak 1686—1696 heeft laten verbouwen en zooals het is weergegeven op een prent van B. F. IMMINK.

De medaille is bestemd om door den Gouverneur zoowel in het cadettenkorps als daarbuiten te worden uitgelooft bij verschillende wedstrijden en om te worden aangeboden als blijk van groote waardeering. Zij is ingesteld in Januari 1935 door den Gouverneur der Koninklijke Militaire Academie, H. C. G. Baron VAN LAWICK, luitenant-kolonel der Huzaren.

Reeds in 1908 was een ACADEMIE - MEDAILLE ingesteld, beschreven onder no. 232, *Jaarboek* 1932.

Deze stelt aan de voorzijde voor: het zuid-front der buitenpoort van de K.M.A. zooals deze door den Koning-Stadhouder WILLEM III van 1686—1696 werd verbouwd, met, door de doorgang der buitenpoort heen, de binnenpoort.

Zij werd op 24 November 1908 ingesteld door de officieren en ambtenaren der K.M.A., terwijl de stempels den Gouverneur ter gelegenheid van het 80-jarig bestaan der K.M.A. zijn aangeboden. Zij is bestemd om door den Gouverneur of met diens toestemming te worden uitgereikt als waardeering voor bijzondere verdiensten ten aanzien van de K.M.A. befoond door officieren en ambtenaren dezer inrichting of — doch bij hooge uitzondering — door buitenstaanders. Voorts — blijkens order no. 105 d.d. 13 Mei 1914 van den Gouverneur, Generaal-Majoor H. KEMPER — om in brons aan cadetten te worden uitgereikt voor bijzondere sportpraestaties.

Zij werd geslagen door de N.V. Koninklijke BEGEER te Voorschoten naar photo's van den Paardenarts 2e klasse Dr. M. H. J. C. THOMASSEN.

**266a. Prins MAURITS medaille van de Koninklijke
Nederlandsche Vereeniging „Ons Leger”, 1936.**

Voorzijde: Aanzien, iets rechts gewend borstbeeld van Prins MAURITS. In den geknotten schouder JAC. J. VAN GOOR.
Omschrift: binnen: MAURITS · PRINS · VAN · ORANJE · GRAAF ·

VAN · NASSAU · ; buiten: STICHTER · V · D · NEDERLANDSCHE · KRIJGSMACHT.

Keerzijde: Opschrift: VOOR — HET VADERLAND — KONINKLIJKE — NEDERLANDSCHE — VEREENIGING = ONS LEGER = — VOOR LOFFELIJKE DADEN — EN — KRIJGSGESCHIEDKUNDIG — ONDERZOEK.

35 m.M. Door Kon. BEGEER.

De penning kan uitgereikt worden:

- a. als draagmedaille in verguld zilver of zilver aan een lint: blauw-wit-oranje-wit-blauw;
- b. als eerepenning niet bestemd om gedragen te worden in verguld zilver of zilver.

De draagmedaille wordt toegekend aan militairen, die door loffelijke daden of verrichtingen hebben bijgedragen hetzij tot verhooging van het aanzien der Koninklijke Landmacht, hetzij tot verbetering of tot instandhouding van deze. Ook aan oud-militairen kan de draagpenning alsnog worden toegekend voor daden en verrichtingen hierboven beschreven, voor zooverre zij binnen den militairen diensttijd van den betrokkene hebben plaats gehad.

De „legpenning” wordt toegekend aan hem of haar, die op zeer verdienstelijke wijze heeft bijgedragen tot de kennis van de geschiedenis der Nederlandsche Strijdmacht te lande.

De toekenning der eeretekenen geschiedt eenmaal per jaar op voordracht van het Dagelijksch Bestuur, door het Hoofdbestuur en den Algemeenen Raad en, voor zoover de draagmedaille betreft, behoudens de nadere goedkeuring van den Minister van Defensie.

Voor het eerst is de medaille toegekend in 1936 en wel als draagmedaille in verguld zilver aan den oud-opperbevelhebber van Leger en Vloot Generaal C. J. SNIJDERS;

als eerepenning in zilver aan den gep. Generaal-Majoor F. A. HOEFER, den gep. Luitenant-Generaal W. E. VAN DAM VAN ISSELT en aan den Kapitein der Artillerie Dr. J. W. WIJN.

275a. Penning op het Wapenfeest van den Nederlandsch-Indischen Officieren-Schermbond, 1914.

Voorzijde: Schild met monogram N.I.O.S., rustend op gekruiste sabel en floret, omgeven door samengestrikte eiketakken. Boven het schild een schermmasker.

Keerzijde: Samengestrikte lauwertakken, waarbinnen:
WAPENFEEST.

Brons, 50, 45, 40, 35, 30 m.M. Door VAN KEMPEN.
Beschreven door W. K. F. ZWIERZINA in: BEGEER, *Honderd jaren Edelmetaalbedrijven*, 4e deel, nos. 161—165.

283a. Legermedaille, 1935.

Voorzijde: Binnen een verhoogden breeden rand aanzienst borstbeeld van een soldaat, gedekt door een stormhelm.

Keerzijde: Binnen en langs een verhoogden breeden rand de emblemen der verschillende wapens en korpsen: Grenadiers, Genie, Cavalerie, Infanterie, Artillerie, Vliegafdeeling, Jagers. Onder in het veld het Nederlandsche wapen met schildhouders.

Diverse metalen, 60, 50, 40 m.M. Modellé M. MEESTERS.
Door GERRITSEN EN VAN KEMPEN.

De penning is vervaardigd op initiatief van de Firma H. B. LOHMAN EN ZOON, Juweliërs te 's-Gravenhage, volgens aanwijzingen van den Commandant van het Veldleger, Luitenant-Generaal W. ROËLL, en wordt uitgereikt als prijs bij militaire wedstrijden.

283b. Legermedaille, 1936.

Voorzijde: Hoornblazer der Grenadiërs in marschtenuë, links gewend, zijn instrument aan den mond, staande voor een eikeboom. Op den achtergrond dorpsrand met molën.

Keerzijde: Portret van H. M. de Koningin links gewend, omgeven door een gekroonden eiken- en lauwerkrans, het geheel onder in het veld, liggende op 4 vaandels, 2 geweren en 2 sabels.

Verguld zilver, zilver, verguld of verzilverd brons, brons; met of zonder oog en ring.

60, 50, 40, 25 m.M. Modellé M. P. J. FLEUR. Door Kon. BEGEER.

Afgebeeld in „*Ons Leger*” van November 1936, waar de gep. Kolonel VAN OORSCHOT genoemd wordt als adviseur bij het ontwerpen.

MARINE.

293a. Penning geslagen ter herinnering aan de wereldreis van de onderzeeboot **K XVIII**, 1936.

Voorzijde: Aardbol, waarop de route van K XVIII staat aangegeven. Daarvoor een fragment van de onderzeeboot. Omschrift: TOCHT HR : MS · K XVIII · DEN HELDER — SOERABAIA · 14 NOV. 1934 TOT 11 JULI 1935.

Keerzijde: Opschrift: COMMAND. — D. C. M. HETTERSCHIJ — OFFICIEREN : M. S. WYTEMA — C. TER POORTEN · A. J. MARCUS — C. V. D. LINDEN · C. B. LEEUWENBURG — PROF. DR. F. A. VENING MEINESZ Ω — EQUIPAGE : J. BOSKAMP · W. C. TEN — BERG · J. WEIJDEERT · J. KOLDENHOF — W. N. KOCH · G. J. C. STOLK · G. HELJMEN · K. — E. J. WATZ · C. VERSTRATEN · A. BAUW · G. — J. VAN WESTEROP · G. TIMMENS · J. A. — HIESTAND · W. A. WAHLERS · J. K. VAL- — KIER · W. REITSMA · G. J. A. KONING- — STEIN · A. J. VERHORST · E. J. VER- — MEULEN · A. J. BANNINK · M. TA- — LENS · J. A. HEIJDENS · R. BROU- — WER · L. M. SCHARP · J. WAS- — LANDER · P. GOOSSENS · — F. V. D. LINDE · H. KAR- — STANJE.

Goud, zilver, brons, 50 m.M. Ontwerp M. KUTTERINK, vervaardigd in overleg met Prof. Dr. F. A. VENING MEINESZ en het Ministerie van Defensie door de N.V. Kon. BEGEER.

Van den penning vindt men exemplaren met enkele foutief gespelde namen op de keerzijde.

**293b. Draagmedaille aan officieren en bemanning der
K XVIII uitgereikt door de Rijkscommissie voor
Graadmeting en Waterpassing, 1936.**

Voorzijde: Als bij den gedenkpenning.

Keerzijde: Omschrift: RIJKSCOMMISSIE VOOR GRAADMETING.

Opschrift: SLINGER - WAARNEMINGEN.

Zilver, met oog en ring, 26,5 m.M. Lint: Nassausch
blauw. Door Kon. BEGEER.

De K XVIII vertrok den 14 November 1934 uit den Helder en maakte den tocht naar Indië via Funchal, St. Vincent, Dakar, Pernambuco, Rio de Janeiro, Montevideo, Buenos Aires, Tristan da Cunha, Kaapstad, Durban, Mauritius, Fremantle, Soerabaia, waar zij den 11 Juli 1935 aankwam. Aan boord bevond zich, behalve officieren en bemanning, Prof. Dr. F. A. VENING MEINESZ, die de reis mee maakte tot het doen van proeven op het gebied der Slingerwaarnemingen. Prof. VENING MEINESZ maakte indertijd den tocht van de K XIII ook mede. Ook toen ontving de bemanning een draagpenning van bovengenoemde commissie.

**296a. Draagpenning van de Onderofficiersvereeniging der
Zeemacht Admiraal DE RUYTER.**

Voorzijde: Linksgewend borstbeeld van H. M. de Koningin als prinses met loshangend haar. Omschrift:
ONDER OFFICIERS VEREENIGING DER ZEEMACHT * A · D · R * .

Keerzijde: Eikenkrans, onder gebonden.

Zilver, met oog en ring, 16 m.M.

298a. Prijspenning voor schietwedstrijden, 1936.

Voorzijde: Linksgewende marinier met stormhelm, het geweer in den aanslag.

Keerzijde: Breede verheven rand, door een koord gescheiden van een gekroond onklaar anker.

Diverse metalen, 40 m.M. Modellé HÜTTL. Door CORN.
J. BEGEER.

298b. Prijspenning voor sloeproeien, 1936.

Voorzijde: Sloep, voortgeroeid door matrozen met aan het roer staanden stuurman.

Keerzijde: Als boven.

Diverse metalen, 40 m.M. Modellé HÜTTL. Door CORN. J. BEGEER.

SCHUTTERIJ.
299a. Prijspenning van de d.d. Schutterij te Utrecht, 1868.

Voorzijde: Binnen een lauwerkrans: PRIJS.

Keerzijde: Kroon binnen twee palmtakken, daaronder:
VOOR - SCHIJFSCHIETEN.

Brons, ovaal, met oog en ring, 20 bij 15 m.M. Door
D. v. D. KELLEN.

302a. Schietprijs van de d.d. Schutterij te Leeuwarden.

Voorzijde: Stedekroon. Omschrift: DIENSTDOENDE SCHUT-
TERIJ * LEEUWARDEN * .

Keerzijde: Lauwerkrans, waarbinnen: SCHIETPRIJS.

Brons, met oog en ring, 28 m.M.

VRIJWILLIGE LANDSTORM.
322b. Landstormpenning.

Als 322a, doch zeer vlak relief, keerzijde glad.

Verguld brons, met oog en ring, 45 m.M. Door CORN.
J. BEGEER.

328a. Penning van het Landstormkorps Zuid-Holland-West.

Voorzijde: Het gekroonde wapen van Zuid-Holland, omgeven door eiketakken. Omschrift: L. S. K. ZUID - HOLLAND - WEST * .

Keerzijde: Glad.

Verguld brons, met oog en ring, 35 m.M. Door CORN. J. BEGEER.

Amsterdam.

Dr. W. F. BAX.

